

s. 19–30 >>

I O Krakowie i krakowianach



O Krakowie i krakowianach

- I.1. Tło geograficzne
- I.2. Kalendarium historyczne
- I.3. Demografia

I.1. Tło geograficzne

Kraków położony jest w południowej części Polski, na styku czterech makroregionów fizyczno-geograficznych: Bramy Krakowskiej, Kotliny Sandomierskiej, Pogórza Zachodniobeskidzkiego oraz Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej. Miasto zajmuje powierzchnię 327 km² i podzielone jest na 18 Dzielnic samorządowych (I-XVIII). Kraków posiada strategiczne położenie komunikacyjne, łącząc główne szlaki turystyczne i tranzytowe (Tatry-Morze Bałtyckie, Frankfurt-Kijów). Klimat w regionie jest umiarkowany, o charakterze przejściowym między klimatem morskim a kontynentalnym. Charakteryzuje się on dużą zmiennością pogody i znacznymi wahaniami przebiegu pór roku w następujących po sobie latach. Średnia roczna temperatura waha się w granicach 8°C, najcieplejszy miesiąc to lipiec, a najchłodniejszy styczeń. Suma rocznych opadów wynosi około 665 mm, przy czym większość ich przypada na miesiące letnie. Wydłużoną równoleżnikowo oś Krakowa stanowi dolina Wisły, oprócz której sieć rzeczną tworzą jej dopływy, z których główne to: Wilga (dopływ prawy) oraz Sanka, Rudawa, Białucha, Dłubnia (dopływy lewe).

- Położenie:
 - współrzędne pomnika Adama Mickiewicza na Rynku Głównym – w centrum Starego Miasta – 50°03'41"N i 19°56'16"E
 - w pobliżu południowo-wschodniej granicy Krakowa (Dzielnica X – Swoszowice) – przecięcie równoleżnika 50°N i południka 20°E
- Rozciągłość z południa na północ: 18 km
- Rozciągłość z zachodu na wschód: 31 km
- Najwyżej położony punkt: 383 m n.p.m. – Kopiec J. Piłsudskiego
- Najniżej położony punkt: 188 m n.p.m. – Ujście Kościelnickiego Potoku

I.2. Kalendarium historyczne

PREHISTORIA

240-120 tys. p.n.e. – pierwsze ślady człowieka w jaskiniach Jury Krakowsko-Częstochowskiej i w Krakowie.

ŚREDNIOWIECZE (do 1507)

VII-VIII w. – przypuszczalny okres powstania kopców Krakusa (legendarnego założyciela Krakowa) i Wandy (jego córki).

ok. poł. IX w. – powstanie pierwszych fortyfikacji Wawelu i Okołu (podegrodzia w rejonie dzisiejszych ulic Grodzkiej i Kanoniczej).

ok. 965 – kupiec arabski Ibrahim ibn Jakub wspomina o miejscowości Krakwa w opisie swoich podróży przez kraje słowiańskie.

ok. 990 – wojna Mieszka I z Czechami, włączenie Krakowa do państwa Piastów.

1000 – utworzenie biskupstwa krakowskiego.

1079 – konflikt Bolesława II Śmiałego z biskupem krakowskim Stanisławem ze Szczepanowa; męczeńska śmierć biskupa.

1138 – na mocy testamentu Bolesława III Krzywoustego Kraków zostaje ustanowiony stolicą dzielnicy senioralnej i siedzibą księcia zwierzchniego.

przed 1228 – pierwsza lokacja Krakowa – powstanie w rejonie dzisiejszych placów Dominikańskiego i Wszystkich Świętych gminy miejskiej z sołtysiem na czele.

1241 – najazd Tatarów na Polskę, zniszczenie Krakowa; zamek i kościół św. Andrzeja prawdopodobnie obroniły się.

1257 – wielka lokacja Krakowa – wydanie przez księcia Bolesława Wstydliwego przywileju lokacyjnego na prawie magdeburskim, powstanie w granicach dzisiejszych Plant (do ul. Poselskiej) gminy miejskiej z trzema dziedzicznymi wójtami na czele.

1264 – pierwsza wzmianka o radzie miejskiej (obok wójta i ławników sądowych był to trzeci element władzy miejskiej).

1320 – koronacja Władysława Łokietka i jego żony Jadwigi – zakończenie rozbicia dzielnicowego Polski. Kraków stał się miejscem koronacji królów polskich (do 1734 roku).

1335 – Kazimierz Wielki wydaje dokument lokacyjny dla nowego miasta Kazimierza.

1364 – Kazimierz Wielki wydaje przywilej powołujący do życia Akademię Krakowską z wydziałami: prawnym, medycznym i sztuk wyzwolonych.

1366 – nadanie praw miejskich Kleparzowi. Powstaje „trójmiasto”: Kraków, Kazimierz i Kleparz.

1400 – reaktywowanie działalności uniwersytetu w Krakowie (fundusze na budowę pochodziły ze sprzedaży klejnotów zmarłej królowej Jadwigi).

1473 – pierwszy druk w Polsce – kalendarz ścienny drukowany w Krakowie.

1491-1495 – w Akademii Krakowskiej kształcił się Mikołaj Kopernik.

CZASY WCZESNONOWOŻYTNE (1507-1796)

1521 – król powołał do życia instytucję „32 mężów”, której zadaniem była kontrola rachunków miejskich prowadzonych przez radę miejską.

1558 – nadanie przywileju królewskiego na organizację pierwszej na ziemiach polskich poczty (łączyła Kraków z Wenecją).

1588 – założenie pierwszej szkoły średniej, późniejszego Gimnazjum Nowodworskiego.

1609 – opuszczenie Krakowa przez Zygmunta II Wazę – funkcje centrum politycznego państwa zaczęła przejmować Warszawa.

1655 – oblężenie miasta przez Szwedów, początek okupacji Krakowa przez wojska szwedzkie.

1657 – okupacja siedmiogrodzka, wyzwolenie Krakowa przez wojska Jana II Kazimierza.

1661 – ukazuje się pierwszy numer „Merkurysza Polskiego”, najstarszego polskiego tygodnika.

1677 – przywilej Jana III Sobieskiego nadający krakowskiej radzie miejskiej prawo samodzielnego wyboru nowych rajców (do tej pory mianował ich wojewoda krakowski).

1702 – zajęcie Krakowa przez wojska szwedzkie Karola XII; w latach 1704, 1705 oraz 1709 kolejne okupacje szwedzkie.

1734 – ostatnie pogrzeby królewskie na Wawelu: Jana III Sobieskiego, Marii Kazimiery oraz Augusta II. Ostatnia koronacja królewska na Wawelu – Augusta III.

1768 – poparcie przez mieszczan krakowskich konfederacji barskiej, opanowanie miasta przez konfederatów, oblężenie i zajęcie Krakowa przez wojska rosyjskie.

1769 – ponowne zajęcie Krakowa przez wojska rosyjskie, początek trzyletniej okupacji rosyjskiej.

1772 – zdobycie przez konfederatów barskich Zamku na Wawelu.

1784 – na mocy patentu cesarza Józefa II Podgórze otrzymało prawa miejskie i liczne ulgi podatkowe.

1792-1794 – okupacja Krakowa przez wojska rosyjskie.

1794 – przysięga Tadeusza Kościuszki na Rynku krakowskim, początek insurekcji kościuszkowskiej.

1794-1796 – okupacja Krakowa przez wojska pruskie, zrabowanie i wywiezienie przez Prusaków polskich insygniów koronacyjnych.

KRAKÓW W CESARSTWIE AUSTRIACKIM (1796-1809)

1796 – zakończenie okupacji pruskiej, wkroczenie do Krakowa wojsk austriackich, przyłączenie miasta do monarchii habsburskiej.

1800 – przyłączenie Kazimierza do Krakowa, wytyczenie nowych granic miasta.

1801 – dekret o likwidacji samorządu miejskiego, nowo utworzony Urząd Budownictwa Miejskiego zainicjował likwidację średniowiecznych fortyfikacji, zasypywanie fos i burzenie zniszczonych kaplic i kościołów.

1802 – otwarcie stałego drewnianego mostu łączącego Kraków z Podgórzem.

KRAKÓW W KSIĘSTWIE WARSZAWSKIM (1809-1815)

1809 – wkroczenie do Krakowa wojsk Księstwa Warszawskiego z księciem Józefem Poniatowskim, włączenie Krakowa do Księstwa Warszawskiego.

1813 – zajęcie Krakowa przez wojska rosyjskie, początek dwuletniej okupacji miasta przez Rosjan.

RZECZPOSPOLITA KRAKOWSKA (1815-1846)

1815 – utworzenie na Kongresie Wiedeńskim organizmu państwowego pod nazwą „Wolne, Niepodległe i Ścisłe Neutralne Miasto Kraków z Jego Okręgiem”, potocznie zwanego „Rzeczpospolitą Krakowską”, pozostającego pod protektoratem Austrii, Rosji i Prus. Jako organ władzy wykonawczej powołano Senat Wolnego Miasta Krakowa.

1820 – rozpoczęcie sypania kopca Kościuszki (zakończenie prac w 1823 roku). Rozebranie renesansowego ratusza – na Rynku pozostała jedynie jego wieża.

1820-1830 – likwidacja pozostałości miejskich murów obronnych i zasypianie fos, na miejscu których utworzono Planty.

1831 – Kraków w powstaniu listopadowym, dwumiesięczna okupacja miasta przez wojska rosyjskie.

1836 – okupacja miasta przez wojska trzech mocarstw – „protektorów” Rzeczypospolitej Krakowskiej, po protestach Francji i Anglii w mieście pozostały – do 1841 roku – wojska austriackie.

1846 – wkroczenie wojsk austriackich, wybuch powstania zwanego „Rewolucją Krakowską” z dyktatorem J. Tyssowskim na czele, upadek powstania i wcielenie Rzeczypospolitej Krakowskiej do Austrii.

KRAKÓW W CESARSTWIE AUSTRIACKIM (1846-1867)

1850 – początek tworzenia Twierdzy Kraków w oparciu o projekty austriackich inżynierów wojskowych.

1857 – uruchomienie gazowni miejskiej.

1863 – Kraków w powstaniu styczniowym.

1866 – przywrócenie samorządu miejskiego w ramach tzw. „autonomii galicyjskiej”. Wybór Józefa Dietla na prezydenta miasta.

KRAKÓW W MONARCHII AUSTRO-WĘGIERSKIEJ (1867-1918)

1893 – oficjalne otwarcie sieci telefonicznej, otwarcie Teatru im J. Słowackiego.

1901 – uruchomienie wodociągów miejskich; otwarcie pierwszej linii tramwaju elektrycznego.

1905 – uruchomienie elektrowni miejskiej.

1907-1915 – realizacja idei prezydenta Juliusza Lea utworzenia Wielkiego Krakowa – przyłączenie do miasta sąsiednich gmin, w 1915 roku połączenie Krakowa z Podgórzem. Miasto obejmowało 46,9 km² i liczyło ponad 180 tys. mieszkańców.

II RZECZPOSPOLITA POLSKA (1918-1939)

1918 – rozbrojenie załogi austro-węgierskiej przez oddziały Polskiej Organizacji Wojskowej. Po latach zaboru austriackiego Kraków w Niepodległej Polsce.

1919 – otwarcie Akademii Górniczej (później Akademii Górniczo-Hutniczej).

1922 – powrót na Wawel arrasów i głów wawelskich rewindykowanych z Rosji.

1925 – podniesienie biskupstwa krakowskiego do rangi arcybiskupstwa.

1927 – rozgłośnia Polskiego Radia w Krakowie zaczęła nadawać audycje.

1933 – Święto Jazdy Polskiej na Błoniach z udziałem Józefa Piłsudskiego z okazji 250-lecia odsieczy wiedeńskiej.

1934 – rozpoczęcie sypania kopca J. Piłsudskiego (ukończenie w 1937 roku).

1939 – powołanie Armii „Kraków” pod dowództwem A. Szyllinga.

OKUPACJA NIEMIECKA (1939-1945)

1939-1945 – Kraków pod okupacją niemiecką. Miasto stało się stolicą utworzonego przez hitlerowców „Generalnego Gubernatorstwa”.

1939 – „Sonderaktion Krakau” – plan eksterminacji inteligencji krakowskiej, aresztowanie 183 pracowników naukowych krakowskich uczelni.

1941 – wcielenie do Krakowa okolicznych gmin, powiększenie obszaru miasta do 169 km².

1942 – utworzenie na terenie kamieniołomów w Podgórzu karnego obozu pracy zwanego Libanem. Utworzenie obozu pracy w Płaszowie, przekształconego w 1944 roku w obóz koncentracyjny.

1943 – likwidacja krakowskiego getta.

1944 – powstanie konspiracyjnej Wojewódzkiej Rady Narodowej, zamach na dowódcę SS i policji W. Koppego.

1945 – wyzwolenie Krakowa spod okupacji niemieckiej w wyniku styczniowej ofensywy Armii Czerwonej; zajęcie Krakowa przez oddziały I Frontu Ukraińskiego.

RZECZPOSPOLITA POLSKA (1945-1952)

1946 – powrót do Krakowa zabytków kultury polskiej, w tym Ołtarza Mariackiego.

1948 – początek procesu likwidacji samorządu miejskiego, zastąpionego organami władzy i administracji państwowej realizującymi zasadę tzw. „centralizmu demokratycznego” (rady narodowe i prezydium rad).

1949 – rozpoczęcie budowy Nowej Huty – „pierwszego miasta socjalistycznego”, późniejszej dzielnicy Krakowa.

1950 – rozpoczęcie budowy kombinatu metalurgicznego w Nowej Hucie (od 1954 Huta im. Lenina, od 1990 Huta im. T. Sendzimira, aktualnie ArcelorMittal Poland S.A.).

1952 – usunięcie tramwajów z Rynku Głównego.

POLSKA RZECZPOSPOLITA LUDOWA (1952-1989)

- 1955** – powrót do Krakowa „Damy z gronostajem” Leonarda da Vinci.
- 1956** – przyznanie Krakowowi statusu miasta wojewódzkiego.
- 1961** – powrót arrasów na Wawel.
- 1964** – mianowanie biskupa krakowskiego Karola Wojtyły arcybiskupem metropolitą krakowskim.
- 1968** – krakowskie strajki i demonstracje studenckie w ramach ogólnopolskich protestów środowisk studenckich.
- 1972** – wprowadzenie nowego podziału administracyjnego miasta – cztery dzielnice: Śródmieście, Krowodrza, Nowa Huta i Podgórze.
- 1975** – w ramach nowego podziału administracyjnego państwa powstanie województwa miejskiego krakowskiego.
- 1978** – wpisanie zespołu architektoniczno-urbanistycznego Krakowa oraz Kopalni Soli w Wieliczce na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturalnego i Przyrodniczego UNESCO. Wybór arcybiskupa krakowskiego Karola Wojtyły na papieża.
- 1979** – próba wysadzenia pomnika W. Lenina w Nowej Hucie. Pierwsza wizyta papieża Jana Pawła II w Krakowie.
- 1980** – masowe strajki, powstanie Międzyzakładowego Komitetu Założycielskiego NSZZ „Solidarność”.
- 1981** – wielka manifestacja (tzw. „Biały Marsz”) na wieść o zamachu na Jana Pawła II. Wprowadzenie stanu wojennego i pacyfikacja strajków robotniczych w zakładach przemysłowych Krakowa.
- 1989** – początek przemian ustrojowych – w wyborach parlamentarnych w Krakowie 83% oddanych głosów przypadło Solidarności.

III RZECZPOSPOLITA POLSKA (od 1989)

- 1990** – reaktywacja samorządu miejskiego – pierwsze wolne wybory do Rady Miasta Krakowa.
- 1991** – nowy podział administracyjny Krakowa na 18 dzielnic.
- 2000** – Kraków otrzymał tytuł Europejskiego Miasta Kultury.
- 2002** – pierwsze bezpośrednio wybory Prezydenta Miasta Krakowa (do tej pory był on wybierany przez Radę Miasta Krakowa).
- 2007** – obchody jubileuszu 750-lecia Lokacji Miasta Krakowa.

I.3. Demografia**I.3.1. Ludność na podstawie danych z Urzędu Statystycznego w Krakowie**

Dane dotyczące ludności publikowane przez Urząd Statystyczny w Krakowie prezentują ludność faktyczną. Oznacza to, iż prezentowana liczba ludności nie uwzględnia stałych mieszkańców Krakowa zameldowanych czasowo w innych gminach Polski, ujmuje natomiast saldo migracji nierejestrowanej (dane na ten temat pozyskiwane są w trakcie spisów ludności; ostatni Narodowy Spis Powszechny odbył się w 2002 roku). W 2007 roku mieszkańcy Krakowa stanowili 1,99% ludności Polski i 23% mieszkańców województwa małopolskiego. Miasto liczyło 756,6 tys. mieszkańców i po raz pierwszy od kilku lat zanotowano wzrost liczby mieszkańców. Aż do połowy 2007 roku Kraków był trzecim pod względem liczby ludności miastem w Polsce – po Warszawie i Łodzi. Jednak w lipcu Kraków wyprzedził Łódź i stał się drugim pod tym względem miastem Polski.

Tabela I.1. Wybrane wskaźniki demograficzne dla kraju, województwa i Krakowa w latach 2004-2007

	Lata	Kraj	Województwo	Kraków
Liczba ludności faktycznej (tys.)	2004	38 173,8	3 260,2	757,4
	2005	38 157,1	3 266,2	756,6
	2006	38 125,5	3 271,2	756,3
	2007	38 115,6	3 279,0	756,6
Gęstość zaludnienia (os./km ²)	2004	122	215	2 317
	2005	122	215	2 315
	2006	122	215	2 314
	2007	122	216	2315
Liczba kobiet na 100 mężczyzn	2004	107,0	106,2	114,0
	2005	106,8	106,2	113,7
	2006	107,0	106,0	114,0
	2007	107,0	106,0	114,0
Przyrost naturalny na 1 000 ludności	2004	-0,19	1,16	-0,82
	2005	-0,10	1,08	-0,80
	2006	0,10	1,22	-0,38
	2007	0,30	1,40	-0,60
Saldo migracji stałej na 1 000 ludności	2004	-0,25	0,99	1,47
	2005	-0,34	0,98	1,97
	2006	-0,90	0,40	1,12
	2007	-0,50	0,80	0,50

Źródło: Urząd Statystyczny w Krakowie, Bank Danych Regionalnych GUS

Tabela I.2. Ludność Krakowa w latach 2004-2007

	2004	2005	2006	2007
Ogółem, z tego:	757 430	756 629	756 267	756 583
Kobiety	402 977	402 561	402 528	402 661
Mężczyźni	354 453	354 068	353 739	353 922
Zameldowani na pobyt stały, z tego:	733 107	733 964	734 510	734 456
Kobiety	390 369	391 051	391 557	391 719
Mężczyźni	342 738	342 913	342 953	342 737
Zameldowani na pobyt czasowy, z tego:	34 079	32 627	33 718	32 658
Kobiety	17 898	16 960	17 375	15 927
Mężczyźni	16 181	15 667	16 343	16 731

Źródło: Urząd Statystyczny w Krakowie

Tabela I.3. Ruch naturalny w Krakowie w latach 2004-2007

	2004	2005	2006	2007
Urodzenia żywe ogółem, z tego:	6 140	6 436	6 640	6 755
Kobiety	2 932	3 099	3 245	3 239
Mężczyźni	3 208	3 337	3 395	3 516

Zgony ogółem, z tego:	6 738	7 026	6 919	7 167
Kobiety	3 405	3 547	3 468	3 606
Mężczyźni	3 333	3 479	3 451	3 561
Niemowlęta	37	36	33	49
Przyrost naturalny	-598	-590	-297	-412
Zawarte małżeństwa	3 357	3 557	3 892	4 214
Rozwody	1 392	1 778	2 027	1 630

Źródło: Urząd Statystyczny w Krakowie

Dane dotyczące ruchu naturalnego opracowywane są z uwzględnieniem kryterium terytorialnego według klucza przyjętego w statystyce publicznej:

- małżeństwa – według miejsca zameldowania męża przed ślubem,
- rozwody – według miejsca zameldowania osoby wnoszącej powództwo,
- urodzenia – według miejsca zameldowania matki noworodka,
- zgony – według miejsca zameldowania osoby zmarłej.

Tabela I.4. Liczba ludności w Krakowie oraz sąsiednich powiatach w latach 2005-2007

	2005	2006	2007
Miasto Kraków	756 629	756 267	756 583
Powiat krakowski ogółem, z tego gminy:	244 283	245 944	247 903
Czernichów	12 802	12 870	12 935
Igołomia-Wawrzeńczyce	7 630	7 645	7 644
Iwanowice	8 254	8 311	8 407
Jerzmanowice-Przegonia	10 422	10 467	10 539
Kocmyrzów-Luborzycza	13 167	13 251	13 398
Krzeszowice	31 423	31 476	31 627
Liszki	15 594	15 682	15 812
Michałowice	7 655	7 824	8 076
Mogilany	11 040	11 322	11 518
Skąta	9 604	9 657	9 659
Skawina	41 430	41 481	41 486
Słomniki	13 579	13 608	13 618
Sułoszowa	5 885	5 881	5 855
Świątniki Górne	8 596	8 661	8 749
Wielka Wieś	9 305	9 401	9 605
Zabierzów	22 257	22 559	22 749
Zielonki	15 640	15 848	16 226
Powiat wielicki ogółem, z tego gminy:	104 788	105 943	107 305
Biskupice	8 633	8 694	8 738
Gdów	16 253	16 422	16 558
Kłaj	9 816	9 889	9 919
Niepołomice	22 094	22 339	22 753
Wieliczka	47 992	48 599	49 337

Źródło: Urząd Statystyczny w Krakowie

Tabela 1.5. Saldo migracji stałych ludności w Krakowie oraz sąsiednich powiatach w latach 2005-2007				
	2005	2006	2007	Ogółem w latach 2005-2007
Miasto Kraków	1 447	825	358	2 630
Powiat krakowski ogółem, z tego gminy:	1 478	1 601	1 972	5 051
Czernichów	39	89	117	245
Igołomia-Wawrzeńczyce	-1	21	-9	11
Iwanowice	46	78	112	236
Jerzmanowice-Przegonia	36	34	42	112
Kocmyrzów-Luborzycza	98	108	146	352
Krzeszowice	38	89	159	286
Liszki	95	67	97	259
Michałowice	142	158	212	512
Mogilany	230	225	163	618
Skąpa	69	72	27	168
Skawina	-10	-57	-8	-75
Słomniki	39	34	29	102
Sułoszowa	-2	-15	-14	-31
Świątyni Górne	13	63	41	117
Wielka Wieś	110	88	227	425
Zabierzów	261	293	293	847
Zielonki	275	254	338	867
Powiat wielicki ogółem, z tego gminy:	935	984	1 265	3 184
Biskupice	-10	66	69	125
Gdów	104	98	90	292
Kłaj	35	60	37	132
Niepołomice	129	242	396	767
Wieliczka	677	518	673	1 868

Źródło: Urząd Statystyczny w Krakowie

Przyrost ludności na skutek migracji odnotowuje nie tylko Kraków, ale i gminy go okalające. Gminy powiatu krakowskiego i wielickiego wykazały w latach 2005-2007 przyrost liczby ludności w wyniku migracji łącznie w wysokości około 10,9 tys. osób.

Tabela 1.6. Struktura płci i wieku ludności Krakowa w 2007 roku			
	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
Wiek przedprodukcyjny ¹	118 505	57 812	60 693
Wiek produkcyjny ² , z tego:	501 634	251 143	250 491
Mobilny	320 749	162 321	158 428
Niemobilny	180 885	88 822	92 063
Wiek poprodukcyjny ³	136 444	93 706	42 738
Ogółem	756 583	402 661	353 922

¹ Wiek przedprodukcyjny: 0-17 lat.

² Wiek produkcyjny: 18-59 lat (kobiety) i 18-64 lata (mężczyźni); Wiek mobilny: 18-44 lata; Wiek niemobilny: 45-59 lat (kobiety), 45-64 lata (mężczyźni).

³ Wiek poprodukcyjny: powyżej 60 lat (kobiety) i powyżej 65 lat (mężczyźni).

Źródło: Urząd Statystyczny w Krakowie

Rezultatem przemian w procesach demograficznych jest zmniejszanie się udziału dzieci i młodzieży w populacji do około 15,7%. Coraz mniej korzystne stają się relacje obrazujące współczynnik obciążenia ekonomicznego – w 2007 roku na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadło 51 osób w wieku nieprodukcyjnym. Udział osób w wieku 65 lat i więcej rośnie i wynosi obecnie 18%. W ostatnich latach obserwuje się systematyczne starzenie mieszkańców Krakowa – przybywa osób w wieku poprodukcyjnym i maleje udział osób w wieku przedprodukcyjnym. Jest to spowodowane wydłużającą się średnią trwania życia oraz utrzymującym się niskim poziomem urodzeń. Natomiast na skutek dodatniej migracji przybywają do Krakowa głównie osoby w wieku produkcyjnym.

I.3.2. Ludność na podstawie ewidencji UMK

Dane z ewidencji ludności prowadzonej przez Wydział Spraw Administracyjnych UMK prezentują liczbę ludności wyłącznie w oparciu o meldunki. Oznacza to, iż dane te ujmują także osoby, które będąc stałymi mieszkańcami Krakowa, zameldowani są czasowo w innej gminie na terenie kraju. Dane te nie uwzględniają także salda migracji nierejestrowanej, uzyskiwanego przez urzędy statystyczne w trakcie spisów ludności. W porównaniu do roku 2006 zmniejszyła się liczba ludności zameldowanej na stałe (o 2 966 osób), natomiast zwiększyła się – o 1 496 – liczba osób zameldowanych czasowo.

W przypadku ludności zameldowanej na pobyt stały w roku 2007 dominowała Dzielnica IV Prądnik Biały z liczbą ludności 65 665 mieszkańców, natomiast najmniej ludności zamieszkiwało obszar Dzielnicy IX Łagiewniki-Borek Fałęcki z liczbą ludności 14 772 osób. Najwięcej ludności zameldowanej na pobyt czasowy jest w Dzielnicy V Krowodrza (12 148 osób), gdzie znajduje się tzw. miasteczko studenckie oraz w Dzielnicy I Stare Miasto (4 254 osoby). Najniższą liczbę osób zameldowanych czasowo zanotowano w Dzielnicy XVII Wzgórze Krzesławickie (371 osób). Liczbę osób zameldowanych na stałe i czasowo przedstawia Rysunek 3.

Tabela I.7. Ludność Krakowa na podstawie danych z ewidencji ludności w latach 2004-2007

	2004	2005	2006	2007
Ogółem, z tego:	746 623	744 875	751 280	749 810
Kobiety	399 472	398 657	402 190	401 224
Mężczyźni	347 151	346 218	349 090	348 586
Zameldowani na pobyt stały ogółem, z tego:	706 479	706 099	706 998	704 032
Kobiety	378 399	378 510	379 308	378 183
Mężczyźni	328 080	327 589	327 690	325 849
Zameldowani na pobyt czasowy ogółem, z tego:	40 144	38 776	44 282	45 778
Kobiety	21 073	20 147	22 882	23 041
Mężczyźni	19 071	18 629	21 400	22 737

Źródło: Wydział Informatyki UMK

Informacje na temat ruchu naturalnego w oparciu o dane Urzędu Stanu Cywilnego dotyczą wszystkich przypadków mających miejsce na terenie Krakowa. Oznacza to na przykład, iż uwzględnione

zostały noworodki z gmin ościennych urodzone w Krakowie (opieka medyczna świadczy usługi położnicze dla znacznego obszaru). Także informacje na temat małżeństw i zgonów dotyczyć mogą osób niebędących mieszkańcami Krakowa, a jedynie takich, które zmarły, bądź zawierały małżeństwo w Krakowie. W 2007 roku sporządzono 14 174 akty urodzeń (wzrost o 6,8% w porównaniu do roku poprzedniego), co oznacza utrzymywanie się kolejny rok z rzędu tendencji wzrostowej liczby urodzeń. W tym samym czasie o 2,3% wzrosła liczba sporządzonych aktów zgonów. Najbardziej dynamicznie, bo aż o 12% zwiększyła się liczba zawartych małżeństw. Spadek zanotowano natomiast w przypadku liczby separacji (o 31,9%) i rozwodów (o 23,9%).

Tabela I.8. Ruch naturalny w oparciu o akty Urzędu Stanu Cywilnego w latach 2004-2007

	2004	2005	2006	2007
Liczba sporządzonych aktów urodzeń	12 354	12 942	13 265	14 174
Liczba sporządzonych aktów zgonów	9 172	9 528	9 456	9 678
Liczba sporządzonych aktów małżeństw	4 092	3 980	4 432	4 964
Liczba wyroków sądowych orzekających separację	139	257	138	94
Liczba wyroków sądowych orzekających rozwód	1 433	1 746	1 930	1 469

Źródło: Urząd Stanu Cywilnego UMK

Tabela I.9. Prognoza ludności Krakowa na lata 2003-2023 według płci (tys. osób)

	2003	2008	2013	2018	2020	2023
Ogółem, z tego:	772 374	787 795	802 259	809 769	810 758	809 478
Kobiety	413 217	422 624	431 931	438 046	439 421	440 046
Mężczyźni	359 157	365 170	370 328	371 723	371 337	369 432

Źródło: A. Zborowski, 2003, Prognoza demograficzna dla Krakowa na lata 2003-2023

Prognoza sporządzona przez dra hab. Andrzeja Zborowskiego z Instytutu Geografii i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu Jagiellońskiego opiera się na danych bieżącej statystyki ludności. System ten, obok danych o ludności zameldowanej na pobyt stały, zawiera informację o ludności zameldowanej na pobyt czasowy powyżej 2 miesięcy. Ponadto autor prognozy oszacował liczbę osób mieszkających, lecz oficjalnie niezameldowanych w Krakowie (np. zamiejscowi studenci i absolwenci szkół wyższych wiążący swoją przyszłość z Krakowem). Według prognozy liczba ludności Krakowa będzie rosła do około 2020 roku (810,8 tys. mieszkańców), a następnie zacznie spadać. Prognoza zakłada dalszy spadek umieralności i wzrost przeciętnej długości życia dla kobiet – od 79,6 lat w 2006 roku do 81 lat w 2023 roku oraz dla mężczyzn – od 70,9 lat w 2006 roku do 74 lat w 2023 roku. Wydłużanie się średniej długości życia będzie się wiązać z procesem starzenia się mieszkańców. Autor prognozy zakłada także wzrost salda migracji stałych oraz czasowych do Krakowa.